

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **JUDr. V. A.**, zastoupený JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 3. 2015, č. j. 34 Ad 41/2013 – 41,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 3. 2015, č. j. 34 Ad 41/2013 – 41, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 31. 3. 2015, č. j. 34 Ad 41/2013 – 41, Krajský soud v Brně zrušil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „stěžovatelka“) ze dne 26. 8. 2013, č. j. X, kterým byly zamítnuty námitky žalobce (dále jen „účastník řízení“) a potvrzeno rozhodnutí ze dne 19. 6. 2013, č. j. X, jímž bylo podle ust. § 24 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích“), a podle ust. § 68 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ust. § 95 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoveno, že starobní důchod účastníka řízení se od 18. 4. 1991 zvyšuje na částku 2.983 Kč měsíčně v důsledku zvýšení příplatku k důchodu o tzv. deniny za službu ve vojenském táboře nucených prací (dále jen „VTNP“) od 1. 10. 1951 do 10. 1. 1954, a to z částky 405 Kč na částku 410 Kč měsíčně odpovídající konání této služby v rozsahu 27,32 měsíce.

Krajský soud se v odůvodnění rozsudku zabýval jedinou žalobní námitkou, v níž účastník řízení namítl, že stěžovatelka při výpočtu výše příplatku k důchodu podle ust. § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích pochybila, když dospěla k závěru, že příplatek s ohledem na deniny činí pouze 410 Kč a nikoliv 417 Kč. Podle krajského soudu stěžovatelka pochybila, pokud při výpočtu postupovala tak, že dobu služby ve VTNP rozdělila na období od 1. 10. 1951 do 31. 12. 1953, které pro účely výpočtu započítala jako 27 měsíců, a na deniny pak přepočítala pouze dobu od 1. 1. 1954 do 10. 1. 1954, tj. deset dnů. Krajský soud se s odkazem na judikaturu

Nejvyššího správního soudu ztotožnil s účastníkem řízení v tom, že celkovou dobu služby ve VTNP v trvání 833 dní byla stěžovatelka povinna vydělit číslem 30, čímž by získala 27 měsíců a 23 dnů. Za těchto zbývajících 23 dnů služby měl být příplatek stanoven v poměru původního dělitele, tedy ve zlomku 23/30. Účastníkovi řízení měl být přiznán příplatek za konání služby v rozsahu 27,77 měsíce. Výše příplatku k důchodu účastníka řízení podle zákona o mimosoudních rehabilitacích nebyla s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu a na metodický pokyn stěžovatelky ze dne 4. 6. 1993 stanovena správně, jelikož stěžovatelka přiznala účastníkovi řízení příplatek ve výši odpovídající délce služby pouze v rozsahu 27,32 měsíce.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti uvedla, že řadu let vycházela z právního názoru, že za situace, kdy odškodňovací právní norma spojuje nárok na odškodnění s měsícem věznění, náleží odškodnění vždy pouze za celý měsíc. S ohledem na následující judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které za každý den trvání vazby nad dobu ukončených měsíců je třeba poskytnout alikvotní část z měsíční částky příplatku, změnila stěžovatelka svou praxi a nově přiznávala příplatek k důchodu i za dny nad dobu ukončených měsíců. Žádný ze zákonů týkající se dané problematiky však nedefinoval pojem měsíc. Proto přiznávala příplatek k důchodu tak, že za období měsíce považovala celý „běžný měsíc“. Ani Nejvyšší správní soud ve svých rozsudcích týkajících se poskytování tzv. denin (rozsudky ze dne 25. 10. 2006, č. j. 3 Ads 15/2006 - 49, a ze dne 24. 10. 2007, č. j. 3 Ads 59/2007 - 36) nevyslovil, co je třeba rozumět pod pojmem měsíc. Rovněž nevyslovil, že by pro účely stanovení výše příplatku bylo třeba měsícem rozumět období 30 dnů, jak vyplývá z rozsudku krajského soudu. V metodickém pokynu ze dne 4. 6. 1993 sice bylo ve vztahu k zákonu o mimosoudních rehabilitacích stanoveno, že celým měsícem služby se rozumí 30 dnů, avšak následně bylo v interním dokumentu č. j. 31-4000-9.6.2011/1429 uvedeno, že při výpočtu příplatku podle zákona o mimosoudních rehabilitacích se uplatní stejná pravidla jako pro výpočet příplatku podle zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“), a zákona č. 261/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poskytnutí jednorázové peněžní částky“). Uvedeným interním dokumentem byl metodický pokyn ze dne 4. 6. 1993 nahrazen, a krajský soud tak svůj závěr o tom, že pod pojmem měsíc je nutno rozumět období 30 dnů, učinil na podkladě již neplatného interního dokumentu stěžovatelky, ačkoliv ta na tuto skutečnost poukazovala v řízení o žalobě. Praxe, kterou stěžovatelka aplikuje u všech tří druhů odškodnění (podle zákona o soudní rehabilitaci, zákona o mimosoudních rehabilitacích a zákona o poskytnutí jednorázové peněžní částky), spočívá v tom, že z celkové doby věznění se nejprve vyčlení počet celých běžných měsíců, přičemž běžným měsícem se rozumí doba počínající dnem, v němž věznění započalo, a končící dnem předcházejícím dni, který se v následujícím měsíci číselně shoduje s číslem dne počátku věznění. V případech, kdy počátek věznění připadá na první kalendářní den měsíce a v němž věznění trvalo po celý kalendářní měsíc, považuje se za celý běžný měsíc věznění tento kalendářní měsíc. Popsaným způsobem postupuje stěžovatelka v případě zákona o mimosoudních rehabilitacích již od roku 2011 a za celou dobu nebyla tato metodika, kterou aplikuje také v rámci odškodnění podle zákona o soudní rehabilitaci a zákona o poskytnutí jednorázové peněžní částky, nikým zpochybněna. Podle stěžovatelky by bylo nešťastné, kdyby byly její ustálené postupy opětovně změněny. Zástupce účastníka řízení je s touto dlouhodobou metodikou dobře srozuměn a jeho pokus o další změnu představuje obstrukční jednání mající za následek zbytečné zatěžování správního orgánu a správních soudů. S ohledem na výše uvedené důvody stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Účastník řízení ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadený rozsudek není nepřezkoumatelný. Krajský soud zcela zřetelně dospěl k závěru, že příplatek k důchodu podle

pokračování

zákona o mimosoudních rehabilitacích se má počítat tak, že celkový počet dní služby ve VTNP se vydělí 30, přičemž za každý třicetidenní úsek náleží příplatek ve výši 15 Kč. Pokud počet dní není dělitelný 30 a zůstane nějaký zbytek, oprávněné osobě se ve zbytku přízná alikvotní část a výsledek se zaokrouhlí na celé koruny nahoru. Jelikož v případě účastníka řízení se jednalo o 833 dnů služby, pak výše příplatku měla činit 417 Kč, a to na základě výpočtu $(833 : 30) \times 15$, a následné zaokrouhlení na celé koruny nahoru. K argumentaci stěžovatelky, že metodika, podle které se za měsíc nepokládá třicetidenní období, ale běžný měsíc, byla sjednocena pro tři zákony, které upravují přiznávání odškodnění, účastník řízení uvedl, že k žádnému sjednocení nedošlo, jelikož existují dvě skupiny oprávněných osob ve shodném právním postavení, přičemž každé je příplatek vypočítáván jinou metodikou. První skupinu tvoří osoby, kterým byl příplatek spočítán a nadále je i vyplácen v souladu s metodikou ze dne 4. 6. 1993, podle které se za měsíc pokládá 30 dnů. Druhou skupinu tvoří osoby, které nově požádaly o příplatek anebo o přepočtení příplatku s ohledem na možnost zohlednit tzv. deniny. Stěžovatelka v těchto případech sice přiznala příplatek za jednotlivé dny, ale místo třicetidenního období zohlednila běžné měsíce. Dále účastník řízení odkázal na ust. § 2 odst. 5 nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 622/2004 Sb.“), podle kterého se měsícem rozumí 30 dnů. K námitce stěžovatelky, že interním dokumentem č. 31-4000-9.6.2011/1429 byla změněna metodika ve vztahu k zákonu o mimosoudních rehabilitacích, účastník řízení uvedl, že v průběhu řízení o žalobě tento dokument ani jednou nezmínila. Navíc vyslovil nesouhlas s jejím postupem, když vydala interní dokument takové povahy, že nově vykládá zákon v neprospěch osob, které byly za minulého režimu nezákonně postiženy. K tomu odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000, ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 290/05, ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03, a ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 819/15. Podle účastníka řízení by ust. § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích mělo být vykládáno tak, jak to učinil krajský soud v napadeném rozsudku. Proto navrhl, aby byla kasační stížnost jako nedůvodná zamítnuta.

Stěžovatelka v replice k vyjádření účastníka řízení vyjádřila nesouhlas s názorem účastníka řízení, že nedošlo ke sjednocení praxe, jelikož existují dvě skupiny, kterým se příplatek vypočítává jiným způsobem. Podle jejího názoru nastává taková situace běžně i v jiných případech, a to nejen z důvodu přijaté změny interního výkladu, ale například i z důvodu změny výkladu právního předpisu soudem. Stěžovatelka sjednotila svůj postup pouze v těch odškodňovacích agendách, ve kterých není pojem měsíc a vlastní způsob výpočtu upraven zákonem. Jelikož zákon o soudní rehabilitaci, zákon o mimosoudních rehabilitacích a zákon o poskytnutí jednorázové peněžní částky nestanoví postup a způsob výpočtu, byla nucena vytvořit si vlastní pracovní postup. Jiným případem je odškodnění podle nařízení vlády, které upravuje, jak postupovat při výpočtu příplatku a jakým časovým obdobím se rozumí měsíc. Dále uvedla, že její výklad nelze považovat za výklad v neprospěch odškodňovaných osob. Jedná se o výklad, který nejlépe vystihuje účel poskytování denin a současně je pokud možno neutrální ve vztahu ke všem žadatelům, bez ohledu na to, zda a za kolik dílčích dob věznění se deniny přiznávají.

Na repliku stěžovatelky reagoval účastník řízení duplikou, v níž zopakoval, že ke skutečnému sjednocení ve všech odškodňovacích agendách nedošlo. Poukázal na vady při přijímání metodiky a k tvrzení stěžovatelky, že metodika je aplikována v souvislosti se zákonem o mimosoudních rehabilitacích již od roku 2011 a není žádoucí tuto ustálenou metodiku měnit, uvedl, že pokud je metodika špatná, je nutno ji změnit bez ohledu na délku jejího užívání.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Podle obsahu správního spisu rozhodnutím stěžovatelky ze dne 19. 6. 2013, č. j. X, byl účastníkovi řízení zvýšen příplatek k důchodu za službu ve VTNP v období od 1. 10. 1951 do 10. 1. 1954 podle ust. 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích ze 405 Kč na 410 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení námitky, ve kterých uvedl, že výpočet výše příplatku je chybný. Podle jeho názoru se celkový počet dnů, tj. 833 dnů, měl vydělit číslem 30, a za zbylých 23 dnů mu měla být poskytnuta alikvotní část. Celková doba služby tak byla 27,77 měsíce. Při částce 15 Kč za měsíc měl tedy příplatek činit po zaokrouhlení 417 Kč a nikoliv 410 Kč. Stěžovatelka námitky účastníka řízení zamítla rozhodnutím ze dne 26. 8. 2013, č. j. X, neboť dospěla k závěru, že účastník řízení vykonával službu ve VTNP v době od 1. 10. 1951 do 31. 12. 1953, tj. 27 měsíců, a od 1. 1. 1954 do 10. 1. 1954, tj. 10 dnů, tj. 0,32 měsíce. Výše příplatku za 27,32 měsíců proto činila 410 Kč.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelka v kasační stížnosti namítla, byť jen obecně, nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto stížným důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, pokud by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný.

Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti rozsudků krajských soudů vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nálezy ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit (ve správním soudnictví podle ust. § 54 odst. 2 s. ř. s.). To potvrzuje i navazující judikatura, např. nález ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, č. 64/2007 Sb. ÚS, v němž Ústavní soud vyslovil, že „*odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nerychuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“. Také Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, vyslovil, že pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“. Nepřezkoumatelností z důvodu nesrozumitelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, podle něhož lze „*za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost obecně považovat takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný. Pod tento pojem spadají i případy, kdy nelze rozzeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatecích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody.*“

Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vyšel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Je z něj rovněž patrné, z jakých důvodů má krajský soud právní závěry vyslovené stěžovatelkou za chybné a naopak, z jakých důvodů považuje žalobní námitku za důvodnou.

pokračování

Nejvyšší správní soud se dále zabýval stížní námitkou, v níž stěžovatelka namítla nesprávné právní hodnocení spočívající v tom, že krajský soud nesprávně vyložil pojem měsíc ve smyslu ust. § 24 odst. 4 věty první zákona o mimosoudních rehabilitacích.

Podle ust. § 24 odst. 4 věty první zákona o mimosoudních rehabilitacích se a účelem zmírnění křivd způsobených osobám uvedeným v § 18 odst. 1 se k důchodu poskytuje příplatek 15 Kč za každý měsíc této služby.

Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné zdůraznit, že podle preambule zákona o mimosoudních rehabilitacích přijalo Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky tento zákon ve snaze zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, k nimž došlo v období let 1948 až 1989, i když si je vědomo toho, že tyto křivdy nelze nikdy zcela napravit. Podle ust. § 1 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích se tento zákon vztahuje na zmírnění následků některých majetkových a jiných křivd vzniklých občanskoprávními a pracovněprávními úkony a správními akty, učiněnými v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 v rozporu se zásadami demokratické společnosti, respektující práva občanů vyjádřená Chartou Organizace spojených národů, Všeobecnou deklarací lidských práv a navazujícími mezinárodními pakty o občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Problematikou odškodňování osob dotčených křivdami způsobenými v uvedeném období se opakovaně zabýval Ústavní soud, např. v nálezech ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000, ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13, ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 819/15. Z posledně citovaného nálezu vyplývá, že jako se při rozhodování ve věcech restitucí uplatňuje *princip favoris restitutionis*, tedy povinnost výkladu zákona ve prospěch restituujících, má se v rozhodování o rehabilitacích osob pronásledovaných nedemokratickým režimem uplatňovat obdobný *princip favoris rehabilitationis*, tedy povinnost postupovat ve prospěch rehabilitovaných osob. Z citovaných nálezů však nevyplývá, že by se mělo ust. § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích vykládat tak, jak ho vykládá krajský soud a účastník řízení, resp. že by nemělo být respektováno výslovné znění zákona. Podle Nejvyššího správního soudu je vždy na zákonodárci, aby stanovil, za jakých podmínek a v jakém rozsahu má být přiznáváno odškodnění.

V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2007, č. j. 4 Ads 23/2007 - 37, který se sice týkal poskytnutí zvláštního příplatku k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale závěry v něm vyslovené lze aplikovat i v případě účastníka řízení. V citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že „*je na vůli zákonodárce jakým způsobem stanoví rozsah a vymezí podmínky pro odstraňování křivd spáchaných v minulosti, přičemž z povahy věci je bohužel jasné, že není možné odškodnit veškeré napáchané křivdy. Nejvyšší správní soud si je podobně jako krajský soud vědom celé řady silně negativních a bolestivých zážitků, které stěžovatel prožil, avšak striktní vymezení podmínek nároku zákonem neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci se od podmínek nároku stanovených zákonem jakkoliv odchýlit. Soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nabrzdovat, neboť je zákonem vázán.*“ Poukázat lze rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2012, č. j. 6 Ads 76/2012 - 63, který se sice týkal primárně otázky, zda má správní soud pravomoc neaplikovat podzákonný předpis, je-li v rozporu se zákonem, ale některé závěry jsou aplikovatelné i v tomto případě. Nejvyšší správní soud totiž v citovaném rozsudku uvedl, že „*[v] případech odškodnění obětí komunistického režimu formou nařízení vlády se rozhodnutím vlády určují skupiny osob, které budou odškodněny, rozsah finančních prostředků, které na to budou užity z veřejných rozpočtů, dochází tedy ke volbě, kdo bude odškodněn, v jakém rozsahu a kdy. Tento přístup se do značné míry vymyká dalšímu důležitému principu demokratického právního státu, a to principu dělby moci, podle něž takovéto důležité politické a ekonomické otázky má rozhodovat zastupitelský orgán se zákonodárnou pravomocí, tedy parlament, nikoli*

vykonný orgán, jímž je vláda.“ Rovněž lze zmínit nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 2610/14, který se sice týkal restitučního nároku podle zákona č. 212/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale ve věcech restitucí a rehabilitací se uplatňují stejné principy. V citovaném nálezu Ústavní soud uvedl, že „[v] obecné rovině platí, že k přijetí restitučních zákonů dochází tehdy, vznikla-li v minulosti v důsledku určité skutečnosti újma na právech jednotlivců, jejíž odstranění nebylo na základě tehdy platné právní úpravy možné, případně bylo ze strany státu fakticky znemožněno, nebo sice (alespoň v určitém rozsahu) možné bylo (nebo stále je), avšak s ohledem na celkový rozsah vzniklé újmy a s ní spojené požadavky na její odstranění, existuje veřejný zájem na přijetí zvláštního způsobu jejího vypořádání. Jeho prostřednictvím by měly být jednak vytvořeny efektivní podmínky pro dosažení tohoto cíle, jednak zohledněna existence dalších v kolizi stojících zájmů, jež odůvodňují omezení rozsahu, v jakém k tomuto vypořádání dojde (rozsah náhrad by např. neměl být ekonomicky neúnosný a nepředstavovat tak pro společnost jako celek nepřiměřenou zátěž). Restituční zákonodárství, jehož účelem je zmírnění některých v minulosti vzniklých křivd, tak umožňuje dosažení rozumného a spravedlivého řešení, pokud jde o vyvážení těchto zájmů. Jeho konkrétní rozsah a podmínky jsou přitom věcí politického rozhodnutí zákonodárce, jehož prostřednictvím je projevena vůle státu k restituci.“ Obdobně vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. III. ÚS 3069/10, že „pro konkrétní kontext rehabilitační, resp. restituční totiž platí, že je věcí státu, aby určil, za jakých podmínek budou poškozené osoby odškodněny, a jak konstatoval Ústavní soud v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 3241/10 (usnesení ze dne 26. 5. 2011, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>), zákonodárce tak může stanovit nejen okruh oprávněných osob, ale i rozsah majetku a časové limity restitucí.“

S účinností od 1. 1. 1993 byl zákon o mimosoudních rehabilitacích novelizován zákonem č. 267/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů mimo jiné tak, že v ust. § 24 odst. 4 věta první explicitně stanovil, že oprávněným osobám náleží za službu ve VTNP příplatek k důchodu za každý „měsíc této služby“. Z důvodové zprávy k zákonu č. 267/1992 Sb. přitom není zřejmé, jak má být pojem měsíc vykládán. Zákonodárce tak zřejmě nepovažoval pojem měsíc za sporný, z čehož lze dovodit, že tento pojem má být vykládán jako běžný měsíc. Pokud by zákonodárce zamýšlel poskytnout příplatek k důchodu oprávněným osobám za každých „30 dnů“ služby, pak by takový úmysl vyjádřil v právním předpisu. Tento závěr je ostatně podpořen tím, že v ust. § 2 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. je explicitně stanoveno, že příplatek ke starobnímu nebo plnému invalidnímu důchodu podle tohoto nařízení se stanoví ve výši 50 Kč za každý započatý měsíc výkonu trestu odnětí svobody, jeho části nebo výkonu vazby, přičemž celková doba vazby se počítá a měsícem se rozumí 30 dnů. Z uvedeného je zřejmé, že v případě citovaného nařízení byl vyjádřen úmysl, aby se měsícem rozumělo 30 dnů. Takový úmysl však zákonodárce v zákoně o mimosoudních rehabilitacích nevyjádřil.

Pokud tedy zákonodárce v zákoně o mimosoudních rehabilitacích nestanovil, že měsícem se rozumí doba 30 dnů, pak je nutné tento pojem vykládat jako běžný měsíc tak, jak v kasační stížnosti uvedla stěžovatelka. Nejvyšší správní soud si je plně vědom judikatury Nejvyššího správního soudu, na kterou účastník řízení ve svých podáních odkázal, jakož i judikatury aplikované krajským soudem. Z této judikatury však nelze dovodit, že by se měl pojem měsíc ve smyslu ust. § 24 odst. 4 věta první zákona o mimosoudní rehabilitaci vykládat způsobem zastávaným krajským soudem. Nejvyšší správní soud se v ní zabýval otázkou příplatku podle zákona o soudní rehabilitaci za dny, které strávily dotčené osoby ve vazbě nad rámec ukončených měsíců (tzv. deniny). Stejně tak si je Nejvyšší správní soud vědom judikatury Ústavního soudu ve věcech odškodnění, ale ani z ní nevyplývá, že by měl být měsíc ve smyslu ust. § 24 odst. 4 věta první zákona o mimosoudní rehabilitaci vykládán způsobem zastávaným krajským soudem. V této souvislosti je třeba poukázat i na absurdní důsledky výkladu zastávaného krajským soudem, resp. účastníkem řízení. Pokud by se totiž měly vykládat pojmy v zákoně o mimosoudních rehabilitacích bez dalšího ve prospěch dotčených osob, mohly by oprávněné osoby nakonec požadovat, aby se přepočítal tak, že se celkový počet dnů strávených ve VTNP bude dělit číslem 28, neboť to je počet dnů v nejkratším měsíci v roce. V takovém případě by pak rok neměl

pokračování

dvanáct měsíců, ale více než třináct měsíců. Otázkou by navíc bylo, jak vypočítat příspěvek u osob, které vykonávaly službu ve VTNP v přestupném roce. Takový nejednoznačný výklad by nemohl vést k právní jistotě tak, jak rovněž požaduje Ústavní soud. Zákodárce jednoznačně vyjádřil, že oprávněné osoby mají nárok na 15 Kč za každý měsíc služby ve VZNP, maximálně tedy mohou obdržet 180 Kč za rok. Výklad zastávaný účastníkem řízení tuto elementární logiku popírá.

Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje se stěžovatelkou, že krajský soud nesprávně vyložil ust. § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích. Pokud účastník řízení vykonával službu ve VTNP v období od 1. 10. 1951 do 10. 1. 1954, pak je nejprve nutné z tohoto období vyčlenit počet celých běžných měsíců služby, tj. v daném případě 27 měsíců. Za každý tento měsíc náležel účastníkovi řízení příspěvek k důchodu ve výši 15 Kč. Za zbývající období od 1. 1. 1954 do 10. 1. 1954, tj. celkem za 10 dnů, byla stěžovatelka povinna poskytnout účastníkovi řízení alikvotní část z uvedené měsíční částky, což také učinila. Stěžovatelka tedy postupovala v souladu se zákonem a skutečnost, že v určitém období aplikovala jinou metodiku, kterou následně interním předpisem změnila, na zákonnosti postupu v dané věci nic nemění.

Z výše uvedených důvodů je kasační stížnost důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. prosince 2015

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu